

Arbetsmarknadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse

Datum: 2024-11-07 Diarienummer:
AMN-2024-00505

Handläggare:
Walaa Tammela

Utvärdering av Företagslabbet i Gottsunda

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden beslutar

1. **att** godkänna utvärderingen i **bilaga 1**,
2. **att** lägga utvärderingen till handlingarna,
3. **att** förlänga Företagslabbet i två år, med en årlig kostnad om 500 000 kronor samt
4. **att** ge förvaltningen i uppdrag att genomföra en utvärdering efter två år för att bedöma verksamhetens genomslag och behovet av framtida justeringar.

Ärendet

Enligt åtgärd 67 i nämndens verksamhetsplan 2024 ska Företagslabbets verksamhet utvärderas och se över om satsningen bör permanentas i syfte att särskilt stötta egenföretagande bland kvinnor och utrikesfödda.

Företagslabbet startades 2020 i Gottsunda och är ett samarbete mellan Almi Företagspartner, Utbildnings- och jobbcenter samt Region Uppsala. Syftet med verksamheten är att erbjuda stöd och vägledning till individer som vill starta och driva egna företag. Företagslabbet erbjuder kostnadsfri vägledning, utbildningar, nätverksmöjligheter och tillgång till kontors- och mötesutrymmen.

En utvärdering av Företagslabbet har genomförts utifrån statistik från Almi samt intervjuer med fem deltagare som Almi har valt ut.

Beredning

Ärendet har beretts av arbetsmarknadsförvaltningen i samverkan med Almi.

En förlängning av Företagslabbet bedöms vara positiv sett ur ett jämställdhetsperspektiv. Företagslabbet har ett uttalat syfte att särskilt stötta kvinnor och utrikesfödda i företagandet. Genom att erbjuda kostnadsfri vägledning, utbildning och en mötesplats sänks trösklarna för att dessa grupper att etablera sig på marknaden. Insatsen ska ha ett särskilt fokus på att nå utrikesfödda kvinnor för att öka företagandet i gruppen.

Verksamheten i Företagslabbet bidrar till att fler personer får tillgång till information och stöd för att starta eget företag, vilket bedöms öka antalet företag i kommunen och därmed stärka det lokala näringslivet.

Ärendet bedöms inte ha några direkta konsekvenser sett ur ett barnperspektiv.

Föredragning

Enligt åtgärd 67 i nämndens verksamhetsplan 2024 ska Företagslabbets verksamhet utvärderas och se över om satsningen bör permanentas i syfte att särskilt stötta egenföretagande bland kvinnor och utrikesfödda.

Företagslabbet startades 2020 i Gottsunda och är ett samarbete mellan Almi Företagspartner, Utbildnings- och jobbcenter samt Region Uppsala. Syftet med verksamheten är att erbjuda stöd och vägledning till individer som vill starta och driva egna företag, med särskild inriktning på kvinnor och utrikesfödda. Företagslabbet erbjuder kostnadsfri vägledning, utbildningar, nätverksmöjligheter och tillgång till kontors- och mötesutrymmen.

En utvärdering av Företagslabbet har genomförts utifrån statistik från Almi samt intervjuer med fem deltagare som Almi har valt ut.

Genomförda utvärderingen visar att Företagslabbet har varit värdefullt för att stötta individer i att förverkliga sina affärsidéer. Statistiken från Almi visar att antalet unika kunder är 105 kvinnor och 202 män mellan 2020 och 2022 till 89 kvinnor och 97 män under 2023. Under de första åtta månaderna av 2024 har 60 kvinnor och 79 män varit i kontakt med Företagslabbet.

Intervjuerna ger en mer kvalitativ bild och visar att Företagslabbet har haft stor betydelse för de deltagare som fått stöd därifrån. De intervjuade beskriver Företagslabbet som en "GPS" som väglett dem genom processen att starta och etablera företag, med vägledning i tidiga skeden. De intervjuade uttrycker dock ett behov av mer stöd inom områden som marknadsföring, bokföring samt ökade finansieringsmöjligheter för företagsexpansion.

Resultaten från utvärderingen visar också på behovet av tydligare kommunikation kring Företagslabbets specifika roll jämfört med Almi, eftersom vissa deltagare inte fullt ut förstått skillnaden mellan dessa aktörer.

Statistiken från Almi visar att cirka 20 procent av dem som erhållit fördjupad rådgivning från Företagslabbet har gått vidare till att starta ett eget företag. Intervjudeltagarna anger även att deras väg till företagande hade varit längre och mer utmanande utan stödet från Företagslabbet.

Samarbetet med Almi och Företagslabbet har varit positivt. Förslaget om att inte permanenta Företagslabbet utan istället förlänga samarbetet och det ekonomiska stödet i ytterligare två år grundar sig i att det finns ytterligare aktörer på marknaden som ger stöd i företagande och ytterligare stödinsatser behöver utredas. Att permanenta denna lösning är därför inte aktuellt i nuläget.

Ekonomiska konsekvenser

Förlängningen av Företagslabbet innebär en årlig kostnad på 500 000 kronor för att täcka verksamhetens kostnader under åren 2025 och 2026.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 7 november 2024
- Bilaga 1, Utvärdering av Företagslabbet

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Förvaltningsdirektör

Arbetsmarknadsförvaltningen
Utvärdering

Handläggare:
Walaa Tammela

Utvärdering av Företagslabbet i Gottsunda

Enligt arbetsmarknadsnämndens verksamhetsplan för 2024 ska Företagslabbets verksamhet utvärderas och ses över om satsningen bör permanentas i syfte att särskilt stötta egenföretagande bland kvinnor och utrikesfödda.

Denna utvärdering har genomförts som underlag för beslut gällande Företagslabbets verksamhet, med syfte att bedöma om satsningen bör permanentas för att särskilt stötta egenföretagande bland kvinnor och utrikesfödda. Företagslabbet bedrivs i ett samarbete mellan Almi Företagspartner och Utbildnings- och jobbcenter och avslutas vid årsskiftet.

Utvärderingen baseras på statistik från Almi samt på intervjuer med fem personer som valts ut av Almi. Av de intervjuade hade tre personer matvagnar i Uppsala matmarknad, en annan driver en matvagn, och en femte person bedriver en annan typ av verksamhet. Intervjuerna genomfördes mellan den 4 och 7 september 2024.

Bakgrund

Företagslabbet i Gottsunda startades 2020 som ett samarbete mellan Almi Företagspartner, Utbildnings- och jobbcenter samt Region Uppsala. Projektet förlängdes 2022, med en årlig finansiering om 500 000 kronor för 2023 och 2024.

Genom Företagslabbet är Almi nu lokalt närvarande i Gottsunda, där verksamheten bedrivs i arbetsmarknadsförvaltningens lokaler. Almi kompletterar förvaltningens egen verksamhet genom att tillföra expertis inom entreprenörskap. Företagslabbet riktar sig till alla som vill förverkliga sina företagsidéer och bli egenföretagare, och erbjuder stöd, vägledning och olika insatser för att underlätta detta. En särskilt prioriterad målgrupp för Företagslabbet är utrikesfödda kvinnor.

Två affärscoacher från Almi företagspartner finns på plats i Företagslabbet och är tillgängliga på onsdagar. I Företagslabbet kan man även låna en kontorsplats och arbeta med sin affärsidé, boka mötesrum för möten med intressenter som leverantörer, kunder och andra aktörer.

Företagslabbet erbjuder flera olika typer av stödinsatser:

Drop in:

Varje onsdag är Företagslabbet på plats i Gottsunda. Då finns möjlighet att ställa frågor och få stöd och vägledning. Utbildnings- och jobbcoacherna samarbetar med företagscoacherna och kan informera om när Företagslabbet är öppet.

Första samtal

Enklare rådgivning och vägledning. Ingen registrering sker, låga trösklar är riktlinjen. Ett första samtal kan vara vid fysiskt möte, telefonsamtal eller mejlfrågor. Individer kan komma tillbaka för fler enklare samtal eller så avslutas kontakten om individen inte vill gå vidare. Enklare rådgivning avser frågor om bolagsform, anskaffning av lokal, tillgång till kapital, tillståndsfrågor med mera. Här visar Företagslabbet på möjliga vägar framåt.

Fördjupad rådgivning

Vid behov av mer fördjupad coachning och rådgivning kring en konkret affärsidé bokas ett eller flera möten. Dessa möten registreras och kan då också följas upp. Fördjupad rådgivning avser bland annat hållbarhetsdialoger, finansieringsfrågor samt grundlig genomgång av affärsmodell, budget och affärsplan. Här räknas även utbildningsverksamheten in.

Utbildningar

Företagslabbet har arrangerat en rad Starta eget-utbildningar. Under pandemin skedde detta digitalt och sedan genom fysiska träffar. Fyra utbildningar per år.

Öppet hus, mässor och event

Företagslabbet har arrangerat egna event samt deltagit på andra event, exempelvis seminarier, workshops samt en starta eget mässa.

Uppsökande verksamhet och nätverkande

Företagslabbet bedriver också uppsökande verksamhet genom informationsinsatser vid bland annat sfi, pedagogiska luncher och andra event. Förutom att sprida information om företagandets möjligheter stärker Företagslabbet deltagarnas nätverk. Här registreras inte individen men en sammanställning av antal deltagare görs.

Statistik från Almi

Den insamlade statistiken, som kommer från Almi, visar antalet unika kunder som varit i kontakt med Företagslabbet mellan 2020 och 2024. Under perioden 2020 – 2022 var det totalt 105 kvinnor och 202 män. År 2023 var det 89 kvinnor och 97 män. Fram till augusti 2024 har 60 kvinnor och 79 män varit i kontakt med Företagslabbet.

Att exakt följa upp antalet startade företag är en utmaning, då inte alla företag startas utifrån kontakt med Företagslabbet, och många kan registreras en tid efter avslutad kontakt. Utifrån samlad erfarenhet från Företagslabbets verksamhet samt Almi uppskattas att ungefär 260 deltagare har fått fördjupad rådgivning sedan starten, och av dessa har uppskattningsvis cirka 20 procent startat ett nytt företag.

Sammanfattning av intervjuerna

Intervjufrågorna var fokuserade på att utforska deltagarnas erfarenheter av Företagslabbet och deras upplevelse av det stöd de mottagit. Syftet med frågorna var

att få en förståelse för deltagarnas behov, deras förväntningar, hur de upplevt stödet samt vad de skulle ha gjort om Företagslabbet inte hade funnits.

Intervjuerna med fem företagare ger en samstämmigt positiv bild av Företagslabbet och den hjälp som erbjuds. Genom Företagslabbet har de fått praktiskt stöd och vägledning i att omvandla sina kunskaper och erfarenheter till egna företag. Överlag anser de att Företagslabbet har varit till stor hjälp och att de skulle rekommendera labbet till andra.

”Med hjälp av Företagslabbet kunde jag förverkliga min dröm.”

Samtidigt framkom andra perspektiv på stödet från Företagslabbet. Även om stödet är betydelsefullt, finns det synpunkter om att det skulle kunna kompletteras med fler resurser för att ytterligare underlätta företagens tillväxt och expansion. En företagare uttryckte att han kände sig hjälpt med det han behövde, men upplevde en viss frustration i samband med sin expansion. Han hade önskat mer stöd, särskilt finansiellt, för marknadsföring. Avsaknaden av det lån han ansökt om har fördröjt företagets expansion, trots att han bedömer tillväxtpotential på marknaden. Företagaren ser gärna fler lånemöjligheter och ökat stöd inom marknadsföring för att bättre kunna tillgodose sina behov och främja verksamhetens utveckling.

Kontaktvägar till företagslabbet

De intervjuade hade kommit i kontakt med Företagslabbet genom olika vägar, men en gemensam nämnare var ofta projektet Uppsala matmarknad, ett initiativ med åtta matvagnar utanför Studenternas i Stadsträdgården. Tre av de intervjuade fick först höra om Företagslabbet genom Almi.

”Bara visste om Almi och hittade dit via dem.”

”Projekt Uppsala matmarknad – ansökte att vara deltagare på Uppsala matmarknad, de hade också kurser från Almi som var lite som introduktion till företagande.”

En tredje intervjuad berättade om att hennes man hittat information om projektet Uppsala matmarknad på nätet, där Almi rekommenderades som kontaktpunkt.

En annan intervjuad person förklarade att genom sitt nätverk och tidigare erfarenheter av Almis föreläsningar, sannolikt ändå skulle ha etablerat kontakt med Företagslabbet.

”Jag rör mig i de kretsarna. Jag har varit på föreläsningar hos Almi, så jag skulle ha kommit i kontakt med Företagslabbet på ett eller annat sätt”

Den framkom tydligt i intervjuerna att flera hade begränsad kännedom om Företagslabbet och istället refererade enbart till Almi, utan att förstå skillnaden mellan de två aktörerna. Flera av dem verkade tro att det stöd de fått enbart kom från Almi, och hade svårt att identifiera Företagslabbet som en separat resurs. Denna sammanblandning visar att det kan vara viktigt att tydliggöra Företagslabbets roll och hur det skiljer sig från Almi.

Om företagslabbet inte fanns.

Intervjupersonerna uttryckte att deras väg till att starta eget företag hade varit längre utan stödet från Företagslabbet. En av intervjupersonerna beskrev att:

”Vi kanske inte skulle ha gjort det i år och jag hade fortsatt arbeta på en thairestaurang. Men vi har alltid haft planer på att starta eget, så det var bra att vi hittade projektet.”

Företagslabbet beskrivs som en "GPS" som vägleder nya företagare, detta visar att labbet erbjuder konkret och praktisk vägledning som är lätt att följa. En intervjuad person menade att processen skulle ha varit svårare att navigera utan Företagslabbets stöd.

De intervjuade hade svårt att identifiera alternativa resurser om Företagslabbet inte funnits. En person nämnde att de möjligen skulle ha vänt sig till Företagscentrum, men var osäker på om denna resurs fortfarande existerade. En annan person skulle stanna kvar på sitt dåvarande jobb, medan ytterligare en person skulle ha fortsatt driva sin matvagnsverksamhet, men på ett mindre effektivt sätt.

Trots att stöd från Företagslabbet upplevs viktigt för många, uttrycker några deltagare att de kanske hade startat sina företag ändå. En person uppgav att de hade "alltid haft planer på att starta eget", vilket pekar på ett inneboende entreprenörskap som kanske hade lett till ett företagande på sikt. Dock betonade de att processen skulle ha varit mycket svårare och långsammare utan Företagslabbets stöd och nätverksmöjligheter.

Utmaningar och utvecklingsområden

Trots övervägande positiva erfarenheter från deltagarna identifierades områden där behovet fanns av ytterligare stöd. Marknadsföring och bokföring är två områden som flera av deltagarna önskar mer hjälp med. Flera intervjuade uttrycker också en önskan om utökade resurser, särskilt när det gäller att expandera verksamheten. Det framgår även att samtliga intervjuade i första hand ser verksamheten som en del av Almi, vilket pekar på ett behov av tydligare kommunikation kring Företagslabbets identitet och roll.

Förlängning av företagslabbet

Företagslabbet har sedan start varit en möjlighet för att stödja invånare i entreprenörskap och affärsutveckling. Syftet har varit att erbjuda en plattform för idéutveckling och att främja lokal tillväxt genom rådgivning, utbildning, och nätverksskapande.

Förvaltningen har genom utvärderingen uppmärksammat att stödet från Företagslabbet är uppskattat och bidrar positivt till deltagarnas utveckling och förverkligande av affärsidéer.

Samarbetet med Almi och Företagslabbet har varit positivt. Förslaget om att inte permanenta Företagslabbet utan istället förlänga samarbetet och det ekonomiska stödet i ytterligare två år grundar sig i att det finns ytterligare aktörer på marknaden som ger stöd i företagande och ytterligare stödinsatser behöver utredas. Att permanenta denna lösning är därför inte aktuellt i nuläget.